

**PROCEDURA REALIZACJI PRAW OSÓB, KTÓRYCH DANE DOTYCZĄ,
WSKAZANYCH W ART. 15 – 21**

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1)

§ 1. ZASADY OGÓLNE

1. Niniejsza procedura zawiera opis zasad stosowanych przez **Administradora** danych tj. **I Liceum Ogólnokształcące im. Św. Barbary w Chodzieży, reprezentowane przez Dyrektora z siedzibą przy ul. Żeromskiego 11 64-800 Chodzież, adres poczty e-mail: liceumchodziez@poczta.onet.pl tel. 672820752** oraz zatrudnionych pracowników i współpracowników (dalej zwanego; **Administratorem**) w celu zapewnienia realizacji praw osób, których dane osobowe przetwarza Administrator danych (ADO), wskazanych w art. 15 – 21 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) – dalej RODO.
2. Administrator danych ma obowiązek reagowania na wszelkie żądania osób w zakresie ich praw, określonych w art. 15- 22 RODO.
3. Administrator rozpatruje żądania osób, których dane dotyczą (podmiotu danych), z należytą starannością, uwzględniając stosowane przepisy prawa oraz prawa i wolności innych osób, których dane mogą dotyczyć.
4. W przypadku braku możliwości identyfikacji wnioskodawcy lub zaistnienia wątpliwości co do jego tożsamości, w celu zachowania bezpieczeństwa przetwarzanych danych osobowych, ADO może zażądać dodatkowych danych potwierdzających tożsamość wnoszącego.
5. Realizacja praw podmiotu danych nie może naruszać praw osób trzecich, w tym celu Administrator danych zapewnia środki ochrony praw tych osób. Przede wszystkim zabronione jest podejmowanie przy realizacji uprawnień podmiotu danych takich działań, w efekcie których dojdzie do nieuprawnionego ujawnienia danych osób trzecich.
6. Administrator danych jest obowiązany odpowiadać na żądania podmiotów danych i przekazać takim osobom informacje o podjętych w związku z takim żądaniem działaniach niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie miesiąca od otrzymania żądania.
7. Jeżeli w związku z żądaniem podmiotu danych nie są podejmowane żadne działania, ADO informuje podmiot danych, że działania nie zostaną podjęte, wyjaśnia z jakiego powodu, a także poucza o możliwości wniesienia skargi do organu nadzorczego oraz skorzystania ze środków ochrony prawnej przed sądem.
8. Administrator danych jest obowiązany podejmować działania w związku z żądaniami podmiotów danych nieodpłatnie.
9. Pobranie opłaty w rozsądnej wysokości za realizację żądania podmiotu danych jest możliwe jedynie wtedy, gdy żądania osoby, której dane dotyczą, są ewidentnie nieuzasadnione lub

nadmierne, w szczególności ze względu na swój ustawiczny charakter. W takim przypadku na ADO ciąży obowiązek wykazania tych okoliczności.

§ 2. PRAWA OSÓB, KTÓRYCH DANE DOTYCZĄ (art. 15 – 21 RODO)

1. Każda osoba, której dane dotyczą, jest uprawniona do wniesienia do **Administradora** żądania o zrealizowanie praw, o których mowa w art. 15 – 21 RODO, tj.:
 - 1) prawo dostępu do danych,
 - 2) prawo do sprostowania danych,
 - 3) prawo do usunięcia danych („prawo do bycia zapomnianym”),
 - 4) prawo do ograniczenia przetwarzania,
 - 5) prawo do przenoszenia danych,
 - 6) prawo do sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.
2. **Prawo dostępu do danych przysługujące osobie, której dane dotyczą**
 - 1) Osoba, której dane dotyczą, ma prawo uzyskać od ADO informację, czy przetwarza on dane jej dotyczące, a w przypadku zaistnienia takiego przetwarzania osoba ta ma prawo dostępu do swoich danych oraz uzyskania informacji obejmujących:
 - a) cele przetwarzania,
 - b) kategorie zebranych danych osobowych,
 - c) wyszczególnienie odbiorców, którym zostaną lub zostały ujawnione dane osobowe,
 - d) planowany okres przechowywania danych lub kryteria ustalania tego okresu,
 - e) poinformowanie o prawie do sprostowania danych, usunięcia danych lub ograniczenia przetwarzania, prawie do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania,
 - f) prawie do wniesienia skargi do organu nadzorczego,
 - g) źródła danych, jeśli dane pochodzą z innego źródła niż od osoby, której dane dotyczą,
 - h) poinformowanie o występowaniu zautomatyzowanego podejmowania decyzji, w tym profilowania, a także znaczeniu i przewidywanych konsekwencjach takiego przetwarzania dla osoby, której dane dotyczą,
 - i) przekazanie informacji o odpowiednich zabezpieczeniach związanych z przekazaniem, jeśli dane są przekazywane do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej.
 - 2) Prawo dostępu do danych obejmuje także uzyskania informacji o zabezpieczeniach w przypadku przekazywania danych do państwa trzeciego (art. 15 ust. 2 RODO).
 - 3) Prawo dostępu do danych obejmuje wszystkie dane które dotyczą zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej, łącznie z danymi zaobserwowanymi i wywnioskowanymi na jej temat.
 - 4) Jeżeli ADO przetwarza duże ilości informacji o osobie, której dane dotyczą, przed podaniem informacji, może żądać aby osoba, której dane dotyczą, sprecyzowała informacje lub czynności przetwarzania, których dotyczy jej żądanie (motyw 63 RODO).

- 5) Jeżeli osobie, której dane dotyczą, nie można podać pochodzenia danych osobowych, ponieważ korzystano z różnych źródeł, informacje należy przedstawić w sposób ogólny (motyw 61 RODO).
- 6) Żądanie realizacji praw dotyczy także danych zarchiwizowanych już przez ADO.
- 7) Podmiot danych ma także prawo do uzyskania kopii danych.
- 8) Prawo do uzyskania kopii nie może niekorzystnie wpływać na prawa i wolności innych. Prawo to nie powinno negatywnie wpływać na prawa lub wolności innych osób, w tym tajemnice handlowe lub własność intelektualną, w szczególności na prawa autorskie chroniące oprogramowanie. Względy te nie powinny jednak skutkować odmową udzielenia osobie, której dane dotyczą, jakichkolwiek informacji.
- 9) ADO może dostarczyć osobie, której dane dotyczą kopię posiadanych danych osobowych. Za każdą kolejną kopię danych osobowych **Administrator** może pobrać opłatę w wysokości wynikającej z kosztów administracyjnych.

2. Prawo do sprostowania danych

- 1) Osoba, której dane dotyczą może wnieść do **Administratora** żądanie dotyczące niezwłocznego sprostowania danych jej dotyczących, jeśli stwierdzi, że dane są nieprawidłowe.
- 2) Podmiot danych może także wnieść (np. w formie dodatkowego oświadczenia) żądanie uzupełnienia danych, jeśli uzna, że są niekompletne.
- 3) Uzupełnienie danych nie może obejmować danych, które byłyby nadmierne, tj. takich, które nie spełniałyby wskazanej wyżej przesłanki niezbędności – stanowiłoby to naruszenie zasady minimalizacji danych. Przedmiotem uzupełnienia nie mogą być też dane, które są nieprawidłowe. Należy weryfikować czy realizacja prawa z art. 16 RODO nie naruszy innych zasad wskazanych w art. 5 RODO.
- 4) ADO ma obowiązek poinformować o sprostowaniu danych osobowych, którego dokonał w ramach żądania podmiotu danych, każdego odbiorcę, któremu ujawniono dane osobowe, chyba że okaże się to niemożliwe lub będzie wymagać niewspółmiernie dużego wysiłku.
- 5) „Ujawnienia” danych należy rozumieć szeroko jako jakąkolwiek możliwość zapoznania się z danymi osobowymi. ADO ma obowiązek informować osobę, której dane dotyczą, o tych odbiorcach, jeżeli osoba, której dane dotyczą, tego zażąda. W związku z czym należy:
 - a) określić i udokumentować krąg odbiorców danych,
 - b) zidentyfikować i udokumentować możliwość informowania odbiorców danych o sprostowaniu danych,
 - c) określić i udokumentować sposób informowania odbiorców danych o sprostowaniu danych,
 - d) określić i udokumentować sposób informowania na żądanie podmiotu danych o odbiorcach.

3. Prawo do usunięcia danych („prawo do bycia zapomnianym”)

- 1) Osoba, której dane dotyczą ma prawo wniesienia do **Administratora** żądania usunięcia dotyczących jej danych osobowych, jeśli zachodzi jedna z poniższych okoliczności:

- a) dane osobowe nie są już niezbędne do celów, w których zostały zebrane lub w inny sposób przetwarzane,
 - b) osoba, której dane dotyczą, cofnęła zgodę, na której opiera się przetwarzanie i nie ma innej podstawy prawnej przetwarzania,
 - c) osoba, której dane dotyczą, wnosi sprzeciw wobec przetwarzania na mocy art. 21 ust. 1 lub ust. 2 RODO,
 - d) dane osobowe były przetwarzane niezgodnie z prawem,
 - e) dane osobowe muszą zostać usunięte w celu wywiązania się z obowiązku prawnego, któremu podlega ADO.
- 2) Jeśli **Administrator** upublicznił dane osobowe osoby wnoszącej o usunięcie danych, ma on obowiązek – uwzględniając dostępną technologię oraz koszt realizacji – podjąć działania w celu poinformowania innych administratorów przetwarzających te dane osobowe o fakcie, że osoba, której dane dotyczą, złożyła żądanie o usunięcie przez tych administratorów wszelkich łączy do tych danych, kopie danych lub ich replikacje (powielenia).
- 3) ADO niezwłocznie realizuje prawo osoby do usunięcia danych, chyba że zaistnieje jedna z poniżej wyszczególnionych przesłanek:
- a) przetwarzanie danych osobowych jest niezbędne do korzystania z prawa do wolności wypowiedzi i informacji,
 - b) przetwarzanie danych osobowych jest niezbędne do wywiązania się z prawnego obowiązku wymagającego przetwarzania na mocy prawa, któremu podlega administrator, lub do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi,
 - c) przetwarzanie danych osobowych jest niezbędne z uwagi na względy interesu publicznego w dziedzinie zdrowia publicznego zgodnie z art. 9 ust. 2 lit. h) RODO (profilaktyka zdrowotna lub medycyna pracy) oraz art. 9 ust. 2 i) RODO (ochrona przed poważnymi transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi lub zapewnienie wysokich standardów jakości i bezpieczeństwa opieki zdrowotnej oraz produktów leczniczych lub wyrobów medycznych) oraz art. 9 ust. 3 RODO (dane przetwarzane w celu profilaktyki zdrowotnej lub medycyny pracy przetwarzane są przez osobę zobowiązaną do zachowania tajemnicy zawodowej),
 - d) przetwarzanie danych osobowych jest niezbędne do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych, o ile prawdopodobne jest, że realizacja prawa do usunięcia danych uniemożliwi lub poważnie utrudni realizację celów takiego przetwarzania,
 - e) przetwarzanie danych osobowych jest niezbędne do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń.
- 4) ADO informuje o usunięciu danych każdego odbiorcę, któremu ujawniono dane osobowe, chyba że okaże się to niemożliwe lub będzie wymagać niewspółmiernie dużego wysiłku.

4. Prawo do ograniczenia przetwarzania

- 1) Osoba, której dane dotyczą może wnieść do Administratora danych żądanie o ograniczenie przetwarzania dotyczących jej danych osobowych w następujących przypadkach:
 - a) osoba, której dane dotyczą, kwestionuje prawidłowość danych osobowych – na okres pozwalający administratorowi sprawdzić prawidłowość tych danych,
 - b) przetwarzanie jest niezgodne z prawem, a osoba, której dane dotyczą, sprzeciwia się usunięciu danych osobowych, żądając w zamian ograniczenia ich wykorzystywania,
 - c) administrator nie potrzebuje już danych osobowych do celów przetwarzania, ale są one potrzebne osobie, której dane dotyczą, do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń,
 - d) osoba, której dane dotyczą, wniosła sprzeciw wobec przetwarzania – do czasu stwierdzenia, czy prawnie uzasadnione podstawy po stronie administratora są nadrzędne wobec podstaw sprzeciwu osoby, której dane dotyczą.
- 2) Jeżeli przetwarzanie zostało ograniczone to dane osobowe można przetwarzać, z wyjątkiem przechowywania:
 - a) wyłącznie za zgodą osoby, której dane dotyczą,
 - b) w celu ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń,
 - c) w celu ochrony praw innej osoby fizycznej lub prawnej,
 - d) z uwagi na ważne względy interesu publicznego Unii lub państwa członkowskiego.
- 3) Przed uchYLENIEM ograniczenia przetwarzania administrator informuje o tym osobę, której dane dotyczą, która żądała ograniczenia.

5. Prawo do przenoszenia danych

- 1) Osoba, której dane dotyczą, jest uprawniona do wniesienia żądania przeniesienia danych jej dotyczących.
- 2) Prawo do przenoszenia danych przysługuje wyłącznie, gdy:
 - a) przetwarzanie odbywa się na podstawie zgody na przetwarzanie danych osobowych w myśl art. 6 ust. 1 lit. a) lub art. 9 ust. 2 lit. a) RODO lub
 - b) na podstawie umowy w myśl art. 6 ust. 1 lit. b) RODO oraz
 - c) przetwarzanie odbywa się w sposób zautomatyzowany.
- 3) Osoba, której dane dotyczą, ma prawo otrzymać w ustrukturyzowanym (np..csv), powszechnie używanym formacie nadającym się do odczytu maszynowego dane osobowe jej dotyczące.
- 4) Wykonując prawo do przenoszenia danych osoba, której dane dotyczą, ma prawo żądania, by dane osobowe zostały przesłane przez **Administratora** bezpośrednio innemu administratorowi, o ile jest to technicznie możliwe.
- 5) Wykonanie prawa do przeniesienia danych nie wyklucza wniesienia żądania o usunięcie danych osobowych.
- 6) Prawo do przenoszenia danych nie może niekorzystnie wpływać na prawa i wolności innych.

- 7) Należy zdefiniować zakres danych dostarczonych ADO, które podlegać będą przekazaniu.
- 8) Dane wywnioskowane i wywiedzione przez ADO z danych przekazanych przez podmiot danych nie wchodzą w zakres prawa do przenoszenia danych.
- 9) Prawo do przeniesienia danych nie ma zastosowania do przetwarzania, które jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi.

6. Prawo do sprzeciwu

- 1) Osoba, której dane dotyczą, może w dowolnym momencie wnieść sprzeciw wobec przetwarzania dotyczących jej danych osobowych, jeśli przetwarzanie jest oparte na:
 - a) art. 6 ust. 1 lit. e) RODO (przetwarzanie w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej) lub
 - b) art. 6 ust. 1 lit. f) RODO (prawnie uzasadnione interesy realizowane przez administratora).
- 2) Jeżeli dane osobowe są przetwarzane do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych, osoba, której dane dotyczą, ma prawo wnieść sprzeciw – z przyczyn związanych z jej szczególną sytuacją – wobec przetwarzania dotyczących jej danych osobowych, chyba że przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym.
- 3) Do czasu rozpatrzenia sprzeciwu, nawet jeżeli nie zgłoszono żądania ograniczenia przetwarzania, należy rozważyć taką możliwość i konieczność.
- 4) O prawie do sprzeciwu należy poinformować odrębnie (najpóźniej przy okazji pierwszej komunikacji z osobą, której dane dotyczą, wyraźnie informuje się ją o prawie, którym mowa w art. 21 ust. 1 i 2 RODO, oraz przedstawia się je jasno i odrębnie od wszelkich innych informacji).
- 5) ADO nie może przetwarzać danych osobowych względem, których wniesiono sprzeciw, chyba że wykaze on istnienie ważnych prawnie uzasadnionych podstaw do przetwarzania danych, nadrzędnych wobec interesów, praw i wolności osoby, której dane dotyczą, lub podstaw do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń.

§ 3. ZASADY REALIZACJI PRAW

1. Sposób składania wniosków o realizację praw

- 1) W celu zapewnienia udostępnienia danych jedynie osobom, których dane dotyczą dopuszcza się trzy kanały komunikacji:
 - a) elektroniczny – z podpisem kwalifikowanym lub potwierdzony profilem zaufanym ePUAP, jeśli wniosek wpłynie „zwykłym mailem” można zażądać ponownego złożenia wniosku w dopuszczonym trybie;
 - b) tradycyjny – w formie papierowej opatrzonej własnoręcznym podpisem;
 - c) ustnie (nie dotyczy kontaktu telefonicznego) – należy taką osobę wylegitymować w celu potwierdzenia tożsamości i sporządzić notatkę z podpisem wnioskodawcy. Notatka winna być włączona w akta sprawy

- 2) Osoba, której dane dotyczą, składa do **Administradora** wniosek o realizację prawa w formie pisemnej lub elektronicznej z uwzględnieniem wymogów dotyczących korespondencji, tj.:
 - a) wskazania imienia, nazwiska wnioskodawcy,
 - b) adresu lub innego kanału komunikacji,
 - c) innych danych umożliwiających bezsporną identyfikację tożsamości osoby, której dane dotyczą.
- 3) W związku z powołaniem Inspektora Ochrony Danych (IOD), który pełni rolę punktu kontaktowego dla osób, których dane dotyczą, osoby te mogą kontaktować się bezpośrednio z IOD we wszystkich sprawach związanych z przetwarzaniem ich danych osobowych oraz z wykonywaniem praw przysługujących im na mocy RODO.

2. Obsługa wniosków

- 1) Każdy wniosek o realizację praw osób wpływający do **Administradora** musi zostać zarejestrowany w systemie korespondencji i zgodnie z instrukcją kancelaryjną przekazywany do Kierownika celem zadekretowania.
- 2) Kierownik przekazuje wniosek do IOD, który koordynuje jego realizację i wykonuje czynności konsultacyjne.
- 3) Po otrzymaniu żądania IOD:
 - a) rejestruje wniosek w prowadzonym rejestrze wniosków o realizację praw podmiotów (zgodnie z załącznikiem do niniejszych procedur),
 - b) weryfikuje rodzaj żądania i w razie wątpliwości prosi osobę, żądającą o podanie dodatkowych informacji umożliwiających sprecyzowanie żądania,
 - c) ustala w ramach jakiej kategorii podmiotów (np. kandydaci do pracy, pracownicy, byli pracownicy, klienci, pełnomocnicy) należy identyfikować zgłaszającego,
 - d) ustala w ramach, których procesów przetwarzania danych (wskazanych w rejestrze czynności) dane zgłaszającego (tej kategorii podmiotów) mogą być przetwarzane (może to być jeden lub więcej procesów przetwarzania danych).
- 4) W przypadku braku możliwości zidentyfikowania osoby, której dane dotyczą, w miarę możliwości ADO informuje o tym wnioskodawcę. W takich przypadkach zastosowania nie mają art. 15–20 RODO, chyba że osoba, której dane dotyczą, w celu wykonania praw przysługujących jej na mocy tych artykułów dostarczy dodatkowych informacji pozwalających ją zidentyfikować.
- 5) Obowiązuje zakaz przekazywania informacji zwrotnej przed zweryfikowaniem tożsamości. Prosząc o dodatkowe dane np. w celu sprecyzowania żądania, w celu identyfikacji lub weryfikacji tożsamości należy wyraźnie poinformować osobę żądającą o celu pozyskania tych dodatkowych informacji (można wyznaczyć dodatkowy termin na ich przekazanie oraz wskazać, że bez tych informacji realizacji praw w całości lub w części nie będzie możliwa).
- 6) Przy realizacji praw podmiotu należy przestrzegać zasad ogólnych RODO, w tym w zakresie minimalizacji danych a także reguł bezpieczeństwa np. przekazując kopie danych.

- 7) Weryfikacja tożsamości nie może prowadzić do gromadzenia danych w sposób nadmierny i powinna być adekwatna do poziomu ryzyka.
- 8) Należy zawsze weryfikować podstawę umocowania, gdy osoba żądająca wskazuje, że działa w imieniu innego podmiotu.
- 9) Sprawdzeniu podlega możliwość zrealizowania żądania, w tym czy nie zachodzą przesłanki wyłączające możliwość realizacji żądania, ewentualnie przesłanki pobrania opłaty (w tym zakresie należy uwzględnić wymogi wskazane w § 2 opisujące poszczególne żądania), czas oraz środki potrzebne na realizację żądania a także kto będzie odpowiedzialny za techniczną obsługę żądania.
- 10) Jeżeli żądanie jest zasadne należy przekazać odpowiedź podmiotowi, który wniósł żądanie, wskazując sposób realizacji żądania.
- 11) Projekty odpowiedzi przygotowują pracownicy poszczególnych komórek organizacyjnych, merytorycznie odpowiedzialnych za przetwarzanie danych w przedmiotowej sprawie. Pracownik komórki organizacyjnej odpowiada za poprawność danych i identyfikację wnioskodawcy oraz wskazanie podstawy prawnej, na podstawie, której przetwarzane są dane osobowe.
- 12) Decyzję dotyczącą sposobu realizacji wniosku podejmuje Administrator danych.
- 13) Sposób realizacji żądania należy odnotować w rejestrze wniosków o realizację praw podmiotów.

3. Termin realizacji żądań

- 1) ADO bez zbędnej zwłoki – nie później niż w terminie miesiąca od otrzymania żądania – udziela osobie, której dane dotyczą, informacji o działaniach podjętych w związku z żądaniem na podstawie art. 15–22 RODO.
- 2) W razie potrzeby termin ten można przedłużyć o kolejne dwa miesiące z uwagi na skomplikowany charakter żądania lub liczbę żądań.
- 3) W terminie miesiąca od otrzymania żądania ADO informuje osobę, której dane dotyczą o takim przedłużeniu terminu, z podaniem przyczyn opóźnienia. Jeśli osoba, której dane dotyczą, przekazała swoje żądanie elektronicznie, w miarę możliwości informacje także są przekazywane elektronicznie, chyba że osoba, której dane dotyczą, zażąda innej formy.
- 4) Jeżeli ADO nie podejmuje działań w związku z żądaniem osoby, której dane dotyczą, to niezwłocznie – najpóźniej w terminie miesiąca od otrzymania żądania – informuje osobę, której dane dotyczą, o powodach niepodjęcia działań oraz o możliwości wniesienia skargi do Prezesa UODO oraz skorzystania ze środków ochrony prawnej przed sądem.

4. Sposób realizacji odpowiedzi

- 1) Odpowiadając na żądanie należy uwzględnić sposób zgłoszenia żądania.
- 2) Jeśli osoba, której dane dotyczą, przekazała swoje żądanie elektronicznie, w miarę możliwości informacje także są przekazywane elektronicznie, chyba że osoba, której dane dotyczą, zażąda innej formy.

- 3) Jeżeli osoba, której dane dotyczą, zwraca się o kopię drogą elektroniczną i jeżeli nie zaznaczy inaczej, informacji udziela się powszechnie stosowaną drogą elektroniczną (art. 15 ust. 3 RODO).
- 4) Informacje powinny być przekazywane w zwięzłej, przejrzystej, zrozumiałej i łatwo dostępnej formie, jasnym i prostym językiem.